مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندۀ مضمون میباشد، عقیدۀ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد.

آصف بهاند ۲۰۱۸/۰۳/۰۷

فیمینیزم، زموږ ټولنه او د مارچ اتمه

موږ سره ښايي چې خپل نيمايي بدن (ښځې) په خپله غوخ نه کړو،

موږ بايد د ښځو درناوی وکړو، د زدکړو او ښه ژوند زمينه

ورته برابره کړو، طبعي حقونه يې تر پښو لاندې نه کړو،

دويمه درجه انسان يې ونه ګڼو او...

او په تشو خبرو سره د مارچ د

اتمې ورځې د لمانځلو پر ځای،

عملاً داسې څه وکړو چې

ښځه د ټولنې له خوا،

له بل کړای شوي

اور نه را وباسو.

زموږ په هيواد کې د ښځو پلوي کول او يا د ښځو له حقونو څخه د دفاع په سنګر کې دريدل، يو وخت ګناه ګڼل کېده. اوس هم د فيمينيزم (هغه لار او هغه نهضت چې د ښځو او نارينه وو د حقونو برابري غواړي) د کلمې په اوريدو سره، ښايي د ځينو په فکر د کفر دايرې ته شامليدل وانګيرل شي.

ټولنه دومره وروسته پاتې ده چې د «ايزم» کلمه اوس هم کله نا کله له کفر سره مساوي ګڼل کيږي. د يوه مشر فرهنګي د خولې خبره ده چې ما ته يې مخامخ کړې ده، هغه وفرمايل:

«هيله را نه وشوه چې د کابل پوهنتون د ادبياتو پوهنځي په ماستري پروګرام کې د «ادبي مکتبونه» په نامه يو مضمون تدريس کړم. په لومړۍ ورځ چې ټولګي ته ورغلم، له پيژندګلوۍ نه وروسته مې د کورس د شامليدو د مطالعې د کچې، د پوهېدو د خرنګوالي او د سويې د مالومولو په غرض څو پوښتنې له دوی نه وکړې. يو زلمی مې و پوښت:

تاسو د «ايزم» په مانا څنګه پوهيږئ؟

هغه په ځواب کې راته ووېل:

استاده دا خو ډيره ساده پوښتنه ده، ځواب يې دی:

«ايزم» يعني کفر، هغه څوک چې اسلام نه مني لکه مارکسيزم، لينينزم او...

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

چي په یوه ټولنه کې د لوړو زکړو زکړیال چې د لیسانس په کچه یې زدکړې کړی وي، د ماسټري ډګري په تر لاسه کولو پسې راوتلی وي او داسي سویه او فکر ولري، نو له هغو خلکو نه یې څه ګیله ده چې نه یې ښونځی لیدلی وي او نه سواد ولري؟

اوس که سږی د مارچ د اتمي په پار دې ټیپ خلکو سره د ښځو پر حقونو غږیږي او د فیمینیزم نهضت ورسره مطرح کړي، هغه به څه وایي؟
سره له دې چې نن سبا په ټولنه کې د څلورم ځواک (میډیا) پر مټ دومره کار شوی دی چې پرته له ډاره ، په ازاده فضا کې د فیمینیزم په باب بحثونه کیږي. پوښتني مطرح کیږي او ځوابونه ورته ویل کیږي، خو ددې بحثونو له راپورونو هم ښکاري چې لا د زکړي (تحصیل کړي) قشر عکس العمل په ځای او سم نه دی. دا یې یوه بیلګه ده چې په همدې لنډو ورځو کې پیښه شوې ده:«

«فیمینیسم»؛ استاد هوسا او «انسان» مجله:

تېره پنجشنبه، استاد امان الله هوسا، په روښنګرۍ کې، پر «فیمینیسم» لکچر وراندئ کړ؛ نن د انسان مجلې پنځمه ګڼه چاپ شوه چې غونده «ښځې» یا هم ویلای شو «فیمینیسم» ته ځانګړې شوې ده.

کله چې په روښنګرۍ کې، پر فیمینیسم د بحث خبرتیا خپره شوه نو د کوڅې و بازار فیسبوکوال خو پرېږده، د لیسانس او ماسټرۍ تر کچې اکاډمیک کادرونه، د پوهنتون استادان او مشهور لیکوالان یې، د ګاټه ښکنځلو تر بریده، عکس العمل ته را وپارول؛ زه هک- پک وم چې د دوی د سوء تفاهم د لرې کولو او د دغه انساني مفهوم د توضیح لپاره، په څنګه لهجه او کوم میتود وضاحت ور کړم، ځکه زموږ دا عادت دی چې خپله خبره مو وکړه بیا په مشکله د هغې نقد یا مخالف نظر ته غوږ نیسو؛ که مو د چا د نظر په وړاندې، نظر څرګند کړ نو مسئله، د حل پر ځای، نوره هم را څخه پیچل کیږي؛ دا چې دلته چا «فیمینیسم» نه پېژاند او پر هغه یې زموږ بحث له ملي خیانت، آن کفر سره مترادف ګڼه نو له ډېرې هېښتیا چوپ پاته شوم، ځکه پوهېدم چې کله یې پر دغه مفهوم مازې د بحث اجازه نه راکوله نو د هغه د توضیح خو یې بېخي نه را کوله؛ بل سوال راته دا وو چې د سوچه ښکنځلو جواب سړی څنګه ور کولای شي؟»

دلته به زه د مارچ د اتمي د درناوي په پار د خپل یو دوست له پاڼي نه همداسي یو سوال ځواب را واخلم:
«ګنو ښځپالو (فیمینیستو) پوښتلي، چې څنګه کړای شو، په افغاني ټولنه کې د ښځو په اړه د دوهمه درجه انسان فکر او دود بدل کړو؟

لومړی، په افغانستان کې یوازې ښځې نه، بلکې هر بې ټوپکه او بې پیسو انسان دوهمه درجه موجود ګڼل کیږي. دلته باید کار له انساپالنې (عقلاني هیومانیزم) څخه راپیل شي او هغه داسې، چې د محرومیت ځپلي افغان انسان د خیټې او انساني ژوند د شرایطو غم وخورو.

دوهم، د ښځو ټولنیز، فرهنګي او سیاسي دریځ تر هغو نه شو بدلولای، چې هغوی په نس مړې، په تن پټې، د کار و زده کړو خاوندانې نه شي. د تمدن تاریخ ښیي، چې په بشري ټولنه کې د ښځو ونډه هغه مهال زیاته شوې ده، چې دوی په تولید کې د ونډې څښتنې شوې دي. په افغانستان کې تولید په نشت شمار دی او د ښځو ونده خو بیخي ترنشته هم ورهاخوا ده.

دریېم، د ښځو په اړه فرهنګي لیدلود یوازې په رسنیو او رسمي ستېژونو کې نه شو بدلولای، تر هغو چې یې په زړونو او ذهنونو کې بدل نه کړو. موږ د څلوېښت کلنې جګړې په اوږدو کې ګڼ انساني ارزښتونه او له هغو څخه عاطفه بایللې، تر څو اخلاقي، انساني او فرهنګي ارزښتونه بیا ونه مومو یا یې ونه رغوو، د ښځو، بلکې د (انسان) په اړه مو شته ناانساني تفکر او تصور نه شي بدلیدلای.

له معنوي پلوه ټولنه له تاداوه ویجاړه ده، تر ښځمنو یا نرینه وو وړاندې (انسان) وژغورئ، خپلو حقونو ته د ښځو د رسېدلو ضمانت زه درکوم.»

زما د فرهنګي دوست په پاسنی لیکنه کې زموږ په ټولنه کې د ښځو دریځ، ستونزې او د حلالرې په لنډه توګه توضیح شوې دي، که وکولای شو چې په نسبي ډول یې تطبیق کړو ډېره به ښه وي چې د ښه والي په لور مو یو ګام اوچت کړی وي؛ خو موږ په ټولنه کې په تیره د ښځو د ژوندانه په برخه کې بیشمیره ستونزې لرو او لیدل کیږي چې په دې اور کې تر ټولو لومړی ښځه سوزي.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

په همدې لنډو ورځو کې د بي بي سي له لوري په يوه خپره شوې مقاله کې په زغرده ويل شوي دي چې: افغانستان د ميندو له پاره د نړۍ تر ټولو نا وړه او بد هيواد دی. **هلته** ويل شوي دی:

«افغانستان از بدترین کشورها برای مادران در جهان است. آمار مرگ و میر مادران هنگام زایمان در این کشور از هر ۱۰۰ هزار زن به ۸۰۰ تا ۱۲۰۰ نفر می‌رسد...»

اوس چې دومره ستونزې او جنجالونه لرو، موږ بايد څه وکړو؟

موږ سره ښايي چې خپل نيمايي بدن (ښځې) په خپله غوخ نه کړو، موږ بايد د ښځو درناوی وکړو، د ژوندکړو او ښه ژوند زمينه ورته برابره کړو، طبعي حقونه يې تر پښو لاندې نه کړو، دويمه درجه انسان يې ونه ګڼو او...
او په تشو خبرو سره د مارچ د اتمې ورځې د لمانځلو پر ځای، عملاً داسې څه وکړو چې ښځه د ټولنې له خوا، له بل کړای شوي اور نه را وباسو.

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له رااليرلو مخکي په ځير و لولـئ